

gjødsling vil passe i lengden. Flere iagttagelser tyder paa, at vi bør anvende mer *kali* end hittil og vore forsøk gaar ogsaa i den retning. Som en passende vedlikeholdsgjødsling for eng og grønfør vil jeg nævne 20—30 kg. thomasfosfat og 20—25 kg. 37 % kaligjødsling eller 60—70 kg. kainit aarlig, samt omkr. 10 kg. norgesalpeter om det ser ut til at trænges.

Myrens behov for *kvælstof* er det mere forskjellig med, idet det retter sig særlig efter *formuldningsgraden*. Paa Mæresmyren har en svak kvælstofgjødsling paa ca. 10 kg. norgesalpeter pr. maal som regel lønnet sig baade til grønfør, kornarter og eng; men naar myren har været dyrket nogen aar og formuldningen er mer fremskreden, vil antagelig kvælstofgjødslingen helt kunne spares.

Endelig skal jeg nævne, at vi sidste høst har anlagt et *opdyrkningsforsøk* paa forsøksstationen, hvor pløining og spadventing til større dyp sammenlignes med direkte harvning paa den planerte myr.

Foruten forsøkene ved forsøksstationen paa Mæresmyren har myrselskapet spredte forsøk utover landet.

Større og mer fuldstændige forsøk har vi i 3 aar hat ved Stavanger amts landbruksskole paa Tveit. Sidste høst er der sat igang nogen større forsøk i Trysil — og sammen med Kristianssands og Oplands Jorddyrkningssselskap prøver vi en hel del forsøk i Lister og Mandals og Nedenes amter. Desuten en hel del mindre forsøk spredt utover hele landet.

KOLONISATION PAA MYR

UTDRAG AV FOREDRAG PAA DET NORSKE MYRSELSKAPS AARSMØTE AV
MYRKONSULENT J. LENDE-NJAA

IFØLGE professor Helland skal vi ha omkr. 12 mil. maal myr her i landet, andre mener vi har mer. Nogen sikre opgaver har vi ikke; men alle som har reist litt omkring i landet vet, at vi har store arealer av myr. Man har ment at ca. halvparten av det ovenfor nævnte areal kan utnyttes — omkr. 3 mil. maal til dyrkning, 2 mil. til brændtorv og 1 mil. til torvstrø. Efter opgaver til jordbrukstøllingen i 1907 synes arealet av torvstrømyr for lavt ansat, mens brændtorvmyrens ansettelse til 2 mil. maal er sandsynligere. For arealet av dyrkbar myr gir jordbrukstøllingen ingen paalidelige opplysninger. At regne med 3 mil. dyrkbar myr er maaske for høit for øieblikket; men jeg er personlig overbevist om, at der i fremtiden vil bli dyrket et adskillig større areal myr. Efter jordbrukstøllingen i 1907 skulde vi ialt ha omkr. 8 mil. maal dyrkbar jord — eller omtr. saa meget som nu er opdyr-

ket. Efter mit kjendskap er disse opgaver faa steder for høie; men de fleste steder alt for lave. Vi maa ogsaa huske paa, at de gjælder den jord som *for tiden* ansees lønnende at dyrke. Der er ikke tvil om, at der i fremtiden vil bli tat under kultur meget mer end nævnte areal. Nye og forbedrede *samferdselsmidler* vil øke det dyrkbare areal betydelig. Bedre *redskaper* og *andre hjælpemidler* har allerede lettet dyrkningen adskillig. Jeg skal bare peke paa *dynamitens* betydning, hvor man har stor sten at arbeide med, og *stubbetryteren* i skoglænde. Ikke mindre indflydelse har nutidens lette adgang til *kunstgjødsel*. For satte tilgangen paa gjødsel en noksaa snever grænse for nydyrkningen. Nu kan man, ialfald av myr, dyrke omtrent hvor meget det skal være uten at hindres av gjødsetilgangen, som nu væsentlig er et penge-spørsmål. Det er merkelig, hvor opfatningen av hvad der ansees for dyrkbar jord har forandret sig i mange bygder paa bare et halv snes aar. Jeg skal som eksempel nævne, at der for 10 aar siden paa Jæderen blev kjøbt ind en lynghei til skogplantning. Omtrent alle var da enige om at det ikke var dyrkningsjord; men i sommer hørte jeg flere som beklaget sig over at den var beplantet, den burde været dyrket. I Tyskland betragtes nu selv den daarligste myr for dyrkbar, og der lægges fort væk kolonier paa ren hvitmosemyr. Vi har endnu saa meget god myr og let dyrkbar fastmark, at vi foreløbig kan sætte mosemyrerne ut av betragtning som dyrkningsjord; men det er ikke godt at vite, om ikke deres tid kan komme hos os ogsaa.

Jeg vil ogsaa nævne en anden omstændighet som maner os til rydning av ny jord, nemlig at *byerne og industrien i de fleste land vokser hurtigere end landbruket*. Oversvømmelsen av billige landbruksprodukter fra Amerikas forenede stater er av den grund i sterk minking og vil sandsynligvis snart ophøre. Rigtignok har Kanada, Sydamerika og Australien delvis avløst dem. Men som utviklingen nu arter sig synes tilgangen paa landbruksprodukter at bli mindre i forhold til behovet — saa at si over hele jorden.

Disse forandrede forhold i verdenshusholdningen har vi merket virkningerne av i de senere aar, og sandsynligvis vil det fortsætte fremover og bidra til hæve prisen paa det bonden har at sælge.

Ogsaa hos os staar vi efter alt at dømme foran en stor tilvekst av industrien, saa vi maa være forberedt paa et meget større forbruk av landbruksprodukter end for øieblikket. Samfundet vil med god grund vente, at landmændene møter den forøkede efterspørsel med et større tilbud — øket produktion.

Der er to veie at gaa for at øke produktionen, nemlig *sterkere drift* og *nydyrkning* (og andre varigere forbedringer). Begge har tilfælles, at de kræver en forøkelse baade av kapital og arbeide. De har begge sin berettigelse — i visse tilfælder kan den ene være hensigtsmæssig — i andre den anden. Oftest er forholdene slik, at der er plads baade for nydyrkning og en sterkere drift, og vi ser gjerne at dissé ting følges ad.

I mange bygder er det naturligst og mest hensigtsmæssig, at hovedparten av opdyrkningen utføres av de egentlige gaardbrukere, noget som glædeligvis ogsaa har skedd i stor utstrækning i de senere aar. I de sidste aar før jordbrukstællingen dyrkedes vel 60 000 maal aarlig, eller henimot 1 % av det som før var opdyrket. Det er ikke saa værst. Herav var vel 13 % myr.

Den naturligste maate at danne nye gaarder paa er, at de gamle gaarder litt om sen utvides ved nydyrkning, saa at de blir store nok til at deles i to eller endnu bedre i flere. Jeg kjender en mand som begyndte med en gaard paa 10—12 kjør, og som ved nydyrkning har utvidet den saa meget, at den kunde deles mellem tre av hans sønner, som hver fik større gaard end faren begyndte med. Slike folk skulde vi hat flere av!

Men vi kan ikke slaa os tilro med det, som blir gjort paa denne vis. Vi kjender alle til, at folkestrømmen i de fleste bygder har gaat fra arbeidet med jorden, til byerne, til industrien og til Amerika.

Vi vet ogsaa, at der er en retning som har til motto: »tilbage til jorden«. Og det er ikke bare landmændene som har øinene aapne for, hvor betydningsfuld denne bevægelse er for at nationen kan kaldes sund, sterk og selvhjulpent. Der er faa land i Europa, som indfører saa meget landbruksprodukter i forhold til befolkningen, som vort, til trods for at det maa kaldes et bondeland, og at vi har saa store vidder til vor raadighet.

Rydning av ny jord er derfor en samfundssak av allerstørste betydning. Vi ser derfor ogsaa, at staten paa mange maater understøtter og opmuntrer folk til at ta fat paa dette arbeide. Vi har de billige laan av jorddyrkningsfondet, direkte bidrag til større avløpskanaler og gratis veiledning og planlæggelse. Videre har vi Arbeiderbruk- og Boligbankens virksomhet, som ved siden av at skaffe arbeiderne et hjem, ogsaa gaar ut paa at fremme nydyrkningen. Som bekjendt har disse laan været meget eftersøkte. Der er nu utlaant ca. 12 mil. kr. og derved dannet omtr. 7500 smaabruk med jord til, foruten 7,5 mil. til 5000 boliger uten jord. Der er ikke tvil om, at denne foranstaltning har bundet til bygderne mange folk, som ellers var reist væk, til byerne eller Amerika.

Som bekjendt har i de senere aar to komiteer arbeidet med »jordspørsmålet«, den ene nedsat av Selskapet for Norges Vel, den anden av departementet. Sidstnævnte komité er fremkommet med et par lovforslag, hvor den foreslaar »smaabrukerbankens« virksomhet betydelig utvidet, bl. a. ved at laanegrænsen forhøies til kr. 6000,00 mot nu 3000,00, og at ogsaa laan paa ældre bruk kan indfries med disse billigere penge.

Videre foreslaar den, at der bevilges kr. 5000 til at forberede spørsmålet om at istandbringe dyrkningskolonier ved statens foranstaltning, og at det paalægges herredsstyrene »i rimelig utstrækning at lette

adgangen til at komme i besiddelse av smaabruk«, bl. a. ved at kjøpe ind jord hertil.

Vi ser altsaa, at staten har under overveielse at gaa igang med kolonisationsforsøk. Det kunde derfor synes upaakrævet av Det Norske Myrselskap og Selskapet til Emigrationens Indskrænkning at ta sig av denne sak.

Landets opdyrkning og kolonisation har som den store samfunds-sak det er, berettiget krav paa støtte fra staten. Det vil derfor være glædelig om staten vil gjøre noget mer her. Men vi har ingen opfordring til at lægge hænderne i skjødet av denne grund. Her er arbeidsfelt nok i vort vidtstrakte land. Man skriker i vore dager fra alle kanter paa statens og det offentliges hjælp. Om vi her reiste et almennyttig foretagende væsentlig for private midler! Jeg tviler ikke paa, at mange vil være med og yde sin skjærv, om man rigtig fik øinene op for sakens betydning.

Hvorfor bør myrselskapet og emigrationsselskapet ta sig av kolonisationen?

Der er flere grunde, som taler for det.

Først og fremst fordi smaabrukerne derved skaffes billigere jord. Større avløpskanaler, nødvendige veianlæg er lettere at faa istand, naar et selskap kjøper ind større strækninger. De enkelte smaabruk og ogsaa — om saa ønskes — større bruk faar mer hensigtsmæssige grænser og beliggenhet. Der blir i det hele mere plan over arbeidet.

Jeg skal faa lov at belyse disse forhold litt nærmere.

Denne statens hjælp til dannelsen av smaabruk er kunstig, og kan paa en maate sammenlignes med industriens ophjælp ved beskyttelses-told. Bedrifter, som vokser op paa grundlag av en beskyttelse, vil vanskelig kunne klare sig, naar denne tages bort. Noget lignende vil være tilfældet, om »beskyttelsen« berøves smaabrukene. Nu blir der vel neppe tale om, at staten tar tilbake de billige laan; men der er fare for at andre gjør det, paa indirekte vis.

Bl. a. har direktør Hirsch pekt paa denne fare i en artikel i »Tidens Tegn«, hvor han behandler den departementale jordkomité's indstilling om Arbeiderbruk- og Boligbankens virksomhet. Han skriver bl. a.: »Det første en saadan lov vil virke er naturligvis det, at alle smaabruk stiger i pris, og lovens vedtagelse vil i virkeligheten bety det samme som, at staten gir alle nuværende smaabrukere med eien-dommer under en værdi av kr. 6000,00, og som faar anledning til at benytte banken paa en eller anden maate, en foræring paa nogen hundrede kr. hver. Det kan de vel trænge. De fleste av dem sitter i smaa kaar og sliter haardt nok for at greie sig; men hjelpen vil i langt høiere grad være en øieblikshjælp, end det ser ut for. Ti saa snart disse smaabruk kommer i handelen, vil de fordele, som den nye bank vil bringe dem, absolut betinge en høiere pris og dermed en større gjæld. Saa kommer renten straks op i den gamle skroen!«

Det samme vil ogsaa gjøre sig gjældende ved dannelsen av nye

bruk. Smaabrukerne sættes ved hjælp av de billige laan istand til at kjøpe dyrere jord. Og de fleste privatfolk vil nok ikke betænke sig paa at skruе prisen op, saalångt smaabrukeren kan følge. Dette har ogsaa vist sig under den nuværende lov.

Skal derfor smaabrukerne kunne skaffes billig jord, maa almen-nyttige selskaper, herredsstyrer eller andre institutioner kjøpe ind hele gaarder og parcellere ut. Er der tilgang paa billig jord, vil dette ogsaa bidra til at holde prisen paa de ældre smaabruk nede.

De andre fordele ved at der kjøpes ind større strækninger til utstyknig, turde være indlysende uten nogen nærmere begrundelse. Jeg skal blot nævne, at vore landbruksingeniører og amtsagronomer har mange bitre erfaringer om, hvor vanskelig det ofte er at samle over halvparten av opsitterne om utførelsen av meget lønsomme og berettigede kanaliseringsforetagender. Smaabrukerne kan man vente endnu mindre av i denne retning. Derfor bør de store avløpsgrøfter som regel være i orden ved utstyknigen. Smaabrukeren, som skal begynde paa bar bakke, har nok med selve opdyrkningen. Det samme gjælder eventuelle veianlæg.

Jeg vil nævne endnu en ting, som taler for at nævnte selskaper blir med i kolonisationsarbeidet. En av de væsentligste indvendinger mot smaabrukerne er, at de ofte driver jorden mindre godt. De har hat liten anledning til skolegang, og har liten tid og evne til at følge med i fremskridtene. Sættes opdyrkningen og delvis driften i gang av selskaperne paa en hensigtsmæssig maate, vil smaabrukerne i distriktet faa gode eksempler at ta efter. Specielt er dette av vigtighet, naar det gjælder dyrkning av myr, som man staar noksaa famlende likeoverfor i flere av de myrrikeste strøk i landet.

Er der nu trang til nogen større utstyknig av jorden hos os? Statistikken for 1907 viser, at 57% av brukene hos os har under 20 maal dyrket jord, og disse bruk har vel 14% av vor dyrkede jord. I mange bygder er brukene gjennomgaaende saa smaa, at der ikke er behov for mere opdeling. — Særlig i Bergenhusamterne.

Men vi maa huske paa, at dannelse av smaabruk slet ikke altid behøver at formindske de ældre bruk noget videre; men det betyr først og fremst en hurtigere opdyrkning av vor dyrkbare jord. Jordbrukstællingen av 1907 viser ogsaa dette. I aarene 1901—1907 er den dyrkede jord paa bruk under 20 maal forøket med 10% (ialt 111 675 maal), bruk paa 20—100 maal med 5% (142 860 maal), bruk paa 100—500 maal 2,5% (73 872 maal) og bruk over 500 maal kun 1,5% (4 372 maal).

Skal det imidlertid være berettiget at opmuntre til dannelsen av saa smaa bruk at eieren ikke kan leve av dem, maa der være adgang til *erhverv ved siden av*, som kan bestaa i jord- og skogarbeide, handel, fiskeri, fabrikarbeide o. s. v.

Og det er ikke tvil om, at der er plads for slike folk i mange av vore bygder. Mange steds er der ren mangel paa jordarbeidere

Fot. statsraad Mellbye.

**Gaarden Bjerndals myr i utstrækning mot syd.
Brukseier Torkilsen i forgrunden.**

og haandverkere; fabrik- og grubearbeidere bør av flere grunde faa anledning til at faa eget hjem med noget jord til. Men ikke mindst trenger fiskerbefolkningen langs vor langstrakte kyst at hjælpes til med jord. Paa sine steder kanskje med saa meget, at det kan føde sin mand.

Naar Det Norske Myrselskap og Selskapet til Emigrationens Indskrænkning har tænkt at begynde sin kolonisationsvirksomhet i Ytre Namdalen, hvor man har gaarden *Bjerndal* i Nærø paa haanden, saa kommer det av, at man av flere grunde har fundet forholdene der egnet for et slikt arbeide. Der ligger her, som mange steder langs kysten i det nordlige Norge, store arealer med god jord, som venter paa ploegen og harven. Jordbruket ligger nede, ikke saa meget fordi betingelserne mangler, som paa grund av for liten interesse, foretagsomhet og kundskaper.

Et vellykket kolonisationsforetagende her vilde mægtig bidra til at sætte fart i jordbruket. Kommer man først paa glid, vil det gaa som naar snebollen ruller nedover bakken. Flere og flere vil bli revet med, til man staar ved maalet: al nytbar jord utnyttet.

Befolkningen lever for en stor del av *fiskeri*; men som statsraad *Mellbye* fremholdt under sit foredrag ved aarsmøtet ifjor, maa det være en stor fordel at kombinere fisket med et mindre jordbruk. Efter

hvad jeg fik opgit av lokalkjendte mænd heroppe *er der behov for nye fiskejordbruk baade i Nærø og andre kystbygder derute*. Som bevis for at distriktet interesserer sig for saken, skal nævnes, at Nærø kommune har bevilget kr. 1000,00, paa betingelse av, at kolonisationen begynner der.

Efter sin nordlige beliggenhet er *klimatet* gunstig, vinteren mild og vaaren kommer forholdsvis snart. *Kalk* kan skaffes meget billig i form av *skjælsand*, hvorav der findes store lag mange steder i stranden og tildels længer oppe som lag i jorden. I *tang, tare* og *fiskeavfald* har man billig gjødsel, og fiskeavfaldet er ogsaa udmerket som tilskudsfor til kjø, høns og svin. *Kommunikationerne* er ganske bra, næsten daglig dampskibsforbindelse.

Der er kanske dem som vil spørge: Hvorfor skal kolonisationen begynde paa myr? Hertil vil jeg svare, at man ikke har tænkt at drive ensidig myrdyrkning. Det vilde være et skjæbnsvangert feilgrep, om nybyggeren under saa nordlige breddegrader fik bare myr at arbeide med. Korn- og potetavlen er for usikker paa myren her. Derfor maa ogsaa hvert bruk ha noget fastmark, som brukes væsentlig til aapen aker. Men størsteparten kan godt bestaa av myr, som hovedsakelig anvendes til at avle for paa, — eng, næper, grønfor samt kjøkkenvekster som kaal og gulerøtter, og den kan gjødsles væsentlig med kunstgjødsel. Fores myravlingerne op vil man faa saa meget naturlig gjødsel, at fastmarken kan drives meget sterkt.

Vi maa huske paa, at det meste av den dyrkbare jord langs kysten nordpaa er myr, og at man oftest kommer fortore iveri ved at dyrke myr end fastmark, baade fordi myren gjerne er billigere at dyrke og fordi den er lettere at gjødsle. Paa nydyrket fastmark maa man kunne skaffe adskillig naturlig gjødsel, om det skal bli noget til avling. Myren derimot greier sig næsten udelukkende med kunstgjødsel, som der kan skaffes saa at si ubegrænsede mængder av.

Den omhandlede eiendom, Bjørndal, passer efter mit skjøn godt for øiemedet. Den ligger lunt og vakkert til ca. 4 km. fra dampskibsanløpsstedet Varø. Gaarden har 70 maal dyrket jord og flere hundrede maal dyrkbar jord, hvorav en stor del myr. Man kan ogsaa faa kjøpt flere hundrede maal myr, som støter indtil.

Hvorledes man skal gripe an arbeidet, er ikke fastslaaet i detaljer. Hovedlinjerne har indbyderne til myrdyrkningsfondet, C. Wedel-Jarlsberg og Joh. E. Mellbye trukket op i opropet ifjor, hvor det bl. a. heter:

»Virksomheten vil i tilfælde søkes paabegyndt ved indkjøb av en eller flere større myrstrækninger eller gaarder med væsentlig udyrket myr. Kommer herunder noget fastmark med, vil vi anse det heldig for opnaaelse av tør god byggetomt og plads nærmest husene. Myrene vil efter en av Det norske Myrselskap godkjendt plan bli avgrøftet, eventuelt ogsaa helt opdyrket og opdelt i smaa gaardsbruk av passende størrelse. I begyndelsen kan det ogsaa være nødvendig at

bebygge et eller et par av dem med paa en gang praktiske og vakre bygninger, som kan være mønster for senere bebyggelse. En eller flere parceller kan bli smaa forsøksjordbruk, hvor de nyeste og bedste metoder for opdyrkning kunde vises i praksis og de forskjellige sorter kunstgjødsel, kalkning, grusning og andre jordforbedringsmidler prøves. Vi gaar ut fra, at kjøperen mot garanti av vedkommende herred faar laan i Arbeiderbruk- og Boligbanken.

Et hovedspørsmål er, om man bør dyrke op jorden før utparcelleringen. Etter min mening er det ikke heldig for smaabrukerne at faa bare opdyrket jord. Der vil i saa fald kræves for stor kapital for at kjøpe brukene. Derimot vil det være bra at en mindre del er dyrket, saa man har noget at begynde med. Men med hensyn til dette spørsmål maa kjøperen faa valget. Som før nævnt er det først og fremst nødvendig, at hovedavløpene for vand og kanskje veier er i orden før utstykingen.

Størrelsen av smaabrukene maa naturligvis rettes efter kjøpernes krav. Ved den eventuelle kolonisation paa Bjørndal vil det formentlig bli mest spørsmål efter jord fra folk, som ialfald en del av aaret driver fiske. Derfor kan brukene gjøres noksaa smaa, 20—40 maal dyrket og dyrbar jord, foruten torvskur og muligens havnegang. Til dels kan man ogsaa indrette sig saaledes, at myren først anvendes til brøndtorv og siden dyrkes. Der bør dog bli igjen mindst et bruk saa stort, at det kan føde sin mand.

Gaaes der igang paa Bjørndal, maa der ansættes en dygtig mand til at forestaa arbeidet, helst en yngre driftig agronom. Der blir meget at gjøre. Noget av det første, som maa gjøres, er at faa gravet op en større kanal, saa at vandstanden kan sænkes paa myren. En hel del dyrkbar jord ligger saa høit, at dyrkingen kan utføres uten nogen større kanal. Og her er det vel rettest at ta fat straks. Til kanalen vil man formentlig kunne paaregne det sædvanlige statsbidrag og til dykingen laan av jorddyrkningsfondet.

For at sikre sig arbeidere, kan der være spørsmål om man burde sælge ut et par smaabruk allerede første aar, og jeg mener det vilde være heldig, om man til disse kunde faa folk fra bygder lenger sydpaa, hvor man er mere vandt med jordarbeide. Det kunde bli gode læremestre for den stedlige befolkning.

Men vi maa ikke stanse med Nærø, det maa bare bli en god begyndelse her. Lenger nordover er der endda meget større dyrkningsfelter, som venter paa kulturens befrugtende haand for at utløse sin bundne rigdom.

Overlærer *Bastian R. Larsen* opfordret sidste sommer, med sin vanlige begeistring for fremskridt paa jordbrukets omraade, myrselskapet til at faa igang kolonisation av en myr i *Fauske* i Nordland. Den strækker sig ned til sjøen og er 1 mil lang og over $\frac{1}{2}$ mil bred, og det meste mente han var dyrkbart. Den ligger ved utskibningshavnen for Sulitjelma gruber, ikke lenger fra gruberne end, at arbeiderne der

maatte kunne skaffe sig jord her. Og lokalkjendte folk beretter, at slike myrvidder ikke er noget enestaaende der nord. Men det er ikke bare i Nordland der er noget at gjøre. I *Romsdalen* er der ogsaa langs kysten store myrvidder, som venter paa at bli dyrket. Og Østlandet har heller ikke bare torvstrømyrer. Hvor mange bruk kunde der ikke bli paa *Tryssils* umaadelige myrstrækninger? Vi har nu faaet istand en forsøksstation deroppe for nærmere at undersøke dyrkningsbetingelserne. I et centralt distrikt om *Vestre Toten* ligger hundredevis av maal med noget av landets aller bedste myrer og roper paa dyrkning. Slik kunde jeg fortsætte med at regne op mange andre distrikter; men jeg antar det er nok til at vise, at her er noget at gjøre. Jo mer jeg har reist, jo mer forbauset er jeg blit over, hvor meget dyrkningsjord vi har i landet vort.

Men her trænges penger og ihærdig arbeide for at realisere den store kongstanke: landets opdyrkning. Det skulde vel være noget for vore pengemænd at støtte med nogen tusener! Men de mindre og smaa bidrag er heller ikke at se bort fra. Det er de mange bække smaa, som gjør den store aa.

Tænk paa disse store vidder med dyrkbar jord! Er det ikke baade synd og skam, at de skal ligge der ubrukte, al den stund vi importerer landbruksprodukter og eksporterer folk?

La os ta os sammen og efter evne hjælpe til at den største og mest nærliggende av vore naturherligheter kan bli utnyttet!

MER BRÆNDTORV!

ATTER er vi med tilstrækkelig tydelighet blit mindet om, at vort brændselbehov i høi grad er avhængig av utlandet. Den engelske kulstreik har gjort sin indflydelse gjældende ogsaa hos os, og kulprikerne er steget til stor bekymring for de tusen hjem.

Ingensinde har der været en saa livlig forespørsel efter brændtorv, saaat vore brændtorvfabrikker har vist sig ikke paa langt nær at kunne tilfredsstille behovet. Det hadde rigtignok forrige sommer været let at tilvirke god og tør brændtorv, men de fleste brændtorvanlæg benyttet ikke den gunstige anledning.

Maatte den nuværende situation mane til at være mer fremsynt, saa at der altid er forraad i beredskap!

Vistnok er det saa, at brændtorven vanskelig har kunnet erstatte stenkullene under normale forhold, især ikke i kystbyerne, men erfaring har dog vist, at der ogsaa der kan oparbeides et marked for god og